

1. การเพาะชำกล้าหญ้าแฝกในถุงพลาสติกขนาดเล็ก มีการเตรียมกล้าหญ้าแฝก ดังนี้ ตัดรากให้สั้น แยกหน่อจากกอตัดใบให้เหลือความยาว 10 เซนติเมตร นำมาล้างน้ำ ผัดรวมกันวางบนขุยมะพร้าวที่ขึ้น หรือแฉในน้ำสูงพอท่วมราก ในที่ร่มเงา 4 วัน แล้วคัดหน่อที่ออกรากมาปักชำในถุงพลาสติกขนาดเล็ก (2x6 นิ้ว) ที่ใส่วัสดุเพาะชำที่ระบายน้ำดี มีธาตุอาหารสมบูรณ์ ดูแลรดน้ำในสภาพเรือนเพาะชำ จนมีอายุ 45-60 วัน ให้นำไปปลูกในพื้นที่ในขณะที่ดินมีความชื้น

2. กล้าหญ้าแฝกแบบรากเปลือย มีการเตรียมกล้า โดยการแยกหน่อจากกอ ตัดใบให้เหลือความยาว 20 เซนติเมตร ตัดรากให้สั้น วางบนขุยมะพร้าวที่ขึ้น หรือแฉในน้ำสูงพอท่วมรากจนกระทั่งรากงอกขึ้นมายาว 1-2 เซนติเมตร นาน 5-7 วัน จึงนำไปปลูกในช่วงต้นฤดูฝน และหลังจากปลูก ดินควรมีความชื้นติดต่อกันอย่างน้อย 15 วัน

การขอรับกล้าหญ้าแฝก

หน่วยงาน	☎	หน่วยงาน	☎	หน่วยงาน	☎
สพข.1	0-2577-3371	นครพนม	0-4250-3586	สพข.9	0-5688-1247
ปทุมธานี	0-2577-3375	ร้อยเอ็ด	0-4353-2533	นครสวรรค์	0-5624-7213
นครนายก	0-3739-1298	ยโสธร	0-4577-3128	ตาก	0-5551-2299
สระบุรี	0-3673-3126	ศรีสะเกษ	0-4581-4642	กำแพงเพชร	0-5570-5667
นครปฐม	0-3435-5186	มุกดาหาร	0-4264-3772	อุทัยธานี	0-5698-2624
สุพรรณบุรี	0-3545-4081	อำนาจเจริญ	0-4545-2887	สุโขทัย	0-5561-4046
อ่างทอง	0-3586-2056	สพข. 5	0-4324-6667	สพข. 10	0-3237-3586
ชัยนาท	0-5646-6184	ขอนแก่น	0-4324-6759	ราชบุรี	0-3237-3717
สพบุรี	0-3665-8356	อุดรธานี	0-4229-5063	กาญจนบุรี	0-3456-4291
นนทบุรี	0-2595-0626	มหาสารคาม	0-4397-1338	เพชรบุรี	0-3244-8377
อยุธยา	0-3534-5882	หนองคาย	0-4201-2535	สมุทรสาคร	0-3483-9265
สมุทรปราการ	0-2174-4002	กาฬสินธุ์	0-4360-1054	ประจวบคีรีขันธ์	0-3260-2580
สิงห์บุรี	0-3652-4580	สกลนคร	0-4274-7121	สมุทรสงคราม	0-3471-3882
กรุงเทพฯ	0-2453-2216	หนองบัวลำภู	0-4231-1727	ศูนย์ฯ เขาชะงุ้ม	0-3222-6744
สพข. 2	0-3835-1410	บึงกาฬ	0-4202-3306	ศูนย์หนอง-พลับ	0-3252-8015
ชลบุรี	0-3838-9106	สพข. 6	0-5312-1167	สพข. 11	0-7731-1110
สระแก้ว	0-3724-1197	เชียงใหม่	0-5312-1171	สุราษฎร์ธานี	0-7727-4120
ฉะเชิงเทรา	0-3853-1200	แม่ฮ่องสอน	0-5361-1853	ระนอง	0-7784-0189
ระยอง	0-3836-3634	ลำพูน	0-5397-6652	พังงา	0-7646-1532
จันทบุรี	0-3943-3713	ลำปาง	0-5426-9569	นครศรีธรรมราช	0-7537-8609
ตราด	0-3953-7218	โครงการหลวง	0-5312-1062	ชุมพร	0-7765-3087
ปราจีนบุรี	0-3745-4106	สพข. 7	0-5477-1588	กระบี่	0-7561-8150
เขาคินซอน	0-3855-4982	น่าน	0-5475-2469	ภูเก็ต	0-7661-7245
สพข. 3	0-4437-1354	เชียงใหม่	0-5377-6577	สพข.12	0-7433-0236
นครราชสีมา	0-4437-1659	แพร่	0-5459-7509	สงขลา	0-7447-7463
ศูนย์วิจัยฯ ปากช่อง	0-4424-9962	พะเยา	0-5441-0567	สตูล	0-7475-2079
บุรีรัมย์	0-4402-9334	สพข. 8	0-5532-1259	ปัตตานี	0-7334-0272
ชัยภูมิ	0-4412-4114	พิษณุโลก	0-5535-5134	ยะลา	0-7329-7025
สุรินทร์	0-4451-5692	อุดรดิต์	0-5542-8295	พัทลุง	0-7468-1205
สพข. 4	0-4531-2646	เพชรบูรณ์	0-5673-6092	นราธิวาส	0-7353-8207
อุบลราชธานี	0-4520-2095	เลย	0-8645-1378	ตรัง	0-7550-1059
		พิจิตร	0-5699-0034	ศูนย์ฯ พิกุลทอง	0-7363-1033

สนใจข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อ

- กลุ่มวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในการจัดการดิน
- สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

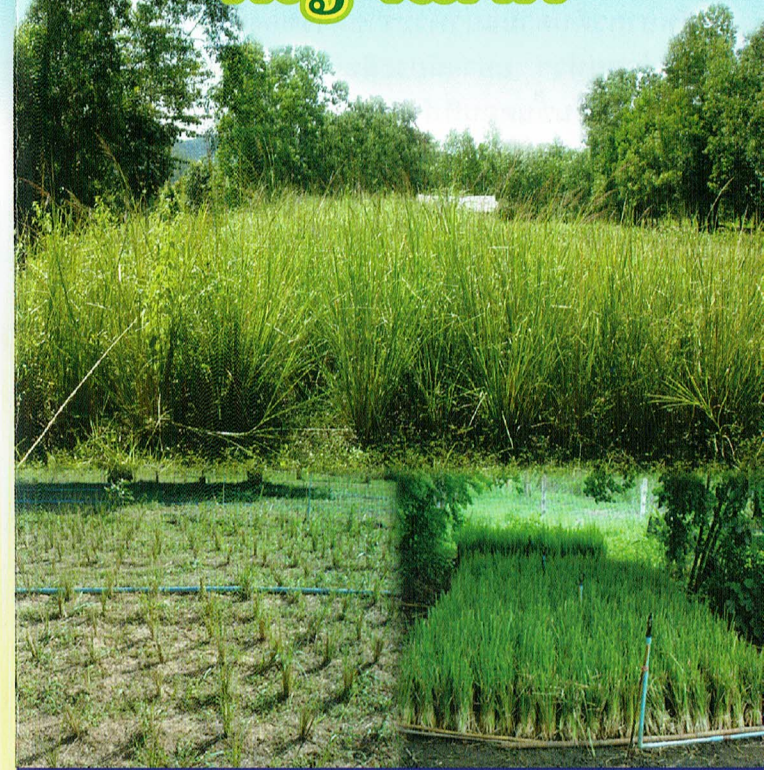
E-mail : ldd_vetiver@hotmail.com

โทร. 02-562-5114 โทรสาร 02-579-7687

- สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด หรือ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12

เอกสารคำแนะนำ

การขยายพันธุ์ หญ้าแฝก

จัดทำโดย

สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
www.ddd.go.th สิงหาคม 2556

การขยายพันธุ์ หญ้าแฝก

คำนำ

การรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทั่วประเทศ ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการฟื้นฟู ทรัพยากรดินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การผลิตกล้า หญ้าแฝกเป็นขั้นตอนที่สำคัญซึ่ง **กรมพัฒนาที่ดิน** เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ดำเนินการในส่วนนี้ คือผลิตกล้า และแจกจ่ายให้กับประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการ นำไปปลูกเพื่อใช้ประโยชน์ในพื้นที่ โดยมีสถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการ

โดยทั่วไปหญ้าแฝกมีการแพร่พันธุ์ตามธรรมชาติ ด้วยเมล็ด หน่อและแขนง การขยายพันธุ์หญ้าแฝกนิยมใช้ หน่อเนื่องจากทำได้สะดวกและรวดเร็ว สามารถเพิ่มปริมาณ หน่อหญ้าแฝกให้มากเพียงพอกับความต้องการ

การขยายพันธุ์หญ้าแฝก คือ การนำหน่อพันธุ์หญ้าแฝก ที่มีลักษณะดี มาทำการขยายเพิ่มปริมาณ ที่ปฏิบัติกันมี 2 วิธี ดังนี้

1. การปลูกลงดินในแปลงขนาดใหญ่

การปลูกหญ้าแฝก ลงดินในแปลงขนาดใหญ่ เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีการ ชลประทานและระบายน้ำดี สามารถปลูกเป็นแปลงขนาดใหญ่โดยยกร่องหรือไม่ต้อง

ยกร่องก็ได้ การเตรียมต้นพันธุ์โดยแยกหน่อจากกอ นำมา ตัดใบให้เหลือความยาว 20 เซนติเมตร และตัดรากให้สั้น แขน้ในระดับน้ำสูง 5 เซนติเมตร เป็นเวลา 5-7 วัน รากจะแตก ออกมาใหม่ นำไปปลูกโดยใช้ระยะปลูก 50x50 เซนติเมตร หลังจากปลูกต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เมื่ออายุได้ 1 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ตันละ 1 ช้อนชา เมื่อถึงอายุ 4-6 เดือน ให้ขุดนำไปเพาะชำในถุงพลาสติก หรือเตรียมเป็นกล้ารากเปลือย สำหรับใช้ประโยชน์ได้ต่อไป พื้นที่ 1 ไร่ ได้กล้าหญ้าแฝกเฉลี่ย 130,000 กล้า

2. การปลูกในถุงพลาสติกขนาดใหญ่

การขยายพันธุ์โดยการปลูกในถุงพลาสติกขนาดใหญ่ 5x11 นิ้ว โดยวางเป็นแถวคู่ติดกันระยะห่างระหว่างแถวคู่

1 เมตร ยาวตามพื้นที่ ใช้วัสดุที่มีการระบายน้ำดี เช่น ดินร่วน : ทราย : ขี้เถ้าแกลบ หรือขุยมะพร้าว ในสัดส่วน 1:2:1 มีการ ติดตั้งระบบน้ำพ่นฝอย หรือมีตาข่ายพรางแสง นำหน่อมา ปักชำดูแลจนกระทั่งอายุ 4 เดือน จึงนำไปแยกหน่อเพาะชำ ต่อไป

นอกจากนี้ยังมีการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ โดยการนำหน่อหรือช่อดอกอ่อนของหญ้าแฝกมา ผ่านกระบวนการ ใช้เทคนิคปลอดเชื้อเพาะเลี้ยงบนอาหาร สังเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณได้ มากในเวลาที่รวดเร็วจะได้กล้าหญ้าแฝกขนาดเล็กๆ ที่มีความแข็งแรงสม่ำเสมอ และเมื่อนำกล้าหญ้าแฝกจากการ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาปลูกจะได้กอหญ้าแฝกที่มีลักษณะการ เจริญเติบโตที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ แต่จำเป็นต้องใช้หน่อใหม่ เป็นแม่พันธุ์อยู่เป็นระยะ

การเพาะชำหน่อหญ้าแฝกสำหรับใช้ปลูก

คือการนำหน่อที่ได้จากแปลงขยายพันธุ์มาผลิตเป็นกล้าที่ใช้ แจกจ่าย เพื่อนำไปปลูกในพื้นที่ มี 2 รูปแบบ ได้แก่ **กล้า หญ้าแฝกในถุงพลาสติกขนาดเล็กและกล้าหญ้าแฝก แบบรากเปลือย** ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้